

Μέσα σε μια συγκινητική και πνευματικά πλούσια ατμόσφαιρα πραγματοποιήθηκε το απόγευμα της Τετάρτης 12 Νοεμβρίου 2026, στην κατάμεστη αίθουσα Καστελλάκη του Επιμελητηρίου Ηρακλείου, η παρουσίαση του νέου βιβλίου του Ηρακλειώτη διπλωμάτη Μιχαήλ Βρεττάκη με τίτλο «Η Κυρά της Κάντια - Μια Ξενιτεμένη Εικόνα από την Κρήτη στη Βιέννη».

Η εκδήλωση, που διοργανώθηκε με τη συμμετοχή πλήθους προσωπικοτήτων της Εκκλησίας, των γραμμάτων και της τοπικής κοινωνίας, ανέδειξε μια σπουδαία αποκάλυψη: την ύπαρξη και την ιστορία της εικόνας της Παναγίας Οδηγήτριας, η οποία μεταφέρθηκε στη Βιέννη μετά την άλωση του Χάνδακα το 1669.

Η όμορφη εκδήλωση παρουσίασης του βιβλίου ξεκίνησε με ύμνους προς την Παναγία, τους οποίους απέδωσε η Χορωδία του Μουσικού Σχολείου Ηρακλείου, αποσπώντας το θερμό χειροκρότημα των παρισταμένων. Αμέσως μετά, ο δάσκαλος ριμαδόρος Κωστής Λαγουδιανάκης αφηγήθηκε, σε έμμετρο λόγο, κομμάτια από το έργο του «Κυρά της Κάντια, Κυρά Κυρά Ξενιτεμένη».

Ο Προϊστάμενος του Ιερού Ναού Αγίου Δημητρίου Λιμένος Ηρακλείου, Πρωτοπρεσβύτερος π. Εμμανουήλ Ζερβάκης, αναφέρθηκε στα ιστορικά στοιχεία ανεύρεσης της εικόνας της Παναγίας. Στη συνέχεια, ο Άρχων Πρωτονοτάριος του Οικουμενικού Θρόνου, φιλόλογος και θεολόγος κ. Γιάννης Τσερεβελάκης, έκανε μια εκτενή αναφορά στην ιστορία των εικόνων, διατρέχοντας την περίοδο της Εικονομαχίας και της Ζ΄ Οικουμενικής Συνόδου, μιλώντας για τις εικόνες ως οπτικό ευαγγέλιο, για τον μυστηριακό τους χαρακτήρα αλλά και για τα μορφολογικά τους χαρακτηριστικά.

Ο φιλόλογος και πανεπιστημιακός κ. Δημήτρης Περοδασκαλάκης, στη δική του ομιλία, επικεντρώθηκε στη δομή και την ταυτότητα του παρουσιαζόμενου βιβλίου.

Κεντρική στιγμή της εκδήλωσης αποτέλεσε η εμπνευσμένη και συγκινητική ομιλία του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Κρήτης κ.κ. Ευγενίου, ο οποίος, με τον βαθύ θεολογικό και ποιητικό του λόγο, συνέδεσε την ιστορία της εικόνας με το βίωμα, την πίστη και την πολιτισμική ταυτότητα του τόπου μας.

Ο Σεβασμιώτατος ξεκίνησε τον λόγο του αναφερόμενος στην προσωπική του επίσκεψη στον χώρο του ερειπωμένου πλέον παλαιού ναού του Αγίου Νικολάου των Τσαγκάρηδων, όπου ανήκε αρχικά η εικόνα, και στο σημείο αυτό στεγάζεται σήμερα ένα κατάστημα καλλιτεχνικού τατουάζ:

«Εκεί με οδήγησε ο παπά Μανώλης, ο οποίος ε γνώριζε ότι στη γωνία των οδών Μητσοτάκη και Αγκαράθου υπήρχε ο Ναός του Αγίου Νικολάου. Και ήταν τόσο ο πόθος του να μου τον δείξει, να μου πει πως από εκεί ξεκίνησε η Παναγία... Έτσι λοιπόν ο Αρχιεπίσκοπος πήγε στο τατουατζίδικο και, αντί να κάνει ένα τατουάζ επάνω στο δέρμα του, έκανε αυτό το τατουάζ μέσα στην καρδιά του. Μόνο που

αυτό το τατουάζ είχε την απεικόνιση της Παναγίας Οδηγήτριας».

Η αναφορά αυτή, που προκάλεσε συγκίνηση και χειροκρότημα, συμβόλισε την πνευματική χαραγή της Παναγίας στην καρδιά του ποιμνίου και του τόπου, ως «Κεράς» και μητρικής παρουσίας:

«Η Κερά είναι η μάνα... Χωρίς Κύρη και Κερά δεν κάνουμε. Εμάς ο αφέντης είναι ο Χριστός, η Κερά η Παναγιά μας. Σε αυτή την οικογένεια την πνευματική ζούμε».

Ο Σεβασμιώτατος εξήρε τον συγγραφέα Μιχαήλ Βρεττάκη, συγκρίνοντάς τον με τον Γιώργο Σεφέρη, για τη βαθιά του σχέση με την Παναγία:

«Ο κύριος Βρεττάκης... μου φέρνει διαρκώς στη σκέψη τον ποιητή Γεώργιο Σεφέρη, που έβλεπε τη θλιμμένη Παναγία να τον ακολουθεί παντού. Κάπως έτσι και ο Βρεττάκης έβλεπε τη θλιμμένη Παναγία που θλιβόταν γιατί δεν γυρνούσε στον τόπο της».

Σημαντική στιγμή της ομιλίας αποτέλεσε η πατρική προτροπή του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου προς τους πιστούς και την τοπική κοινωνία για επανεύρεση της σχέσης με τον τοπικό πολιτισμό και την παράδοση της Εκκλησίας της Κρήτης:

«Καλό είναι να τη φέρουμε, αλλά κι αυτά που έχουμε δεν ξέρω πόσο τα τιμούμε και πόσο τα προσέχουμε... Πρέπει να μάθουμε να αγαπούμε πρώτοι εμείς τα έργα του πολιτισμού μας».

Με έντονη ανησυχία για την απομάκρυνση από την κρητική αγιογραφική παράδοση, ο Σεβασμιώτατος τόνισε:

«Δυστυχώς και στις εκκλησίες μας ακόμη, εδώ, στον τόπο που γέννησε τον Μιχαήλ Δαμασκηνό και τον Δομήνικο Θεοτοκόπουλο, κάνουμε εσχάτως εισαγωγή όχι έργων της Κρητικής Σχολής, αλλά της Μακεδονικής. Εμείς όμως ξέρουμε για την Κρητική Σχολή που γεννήθηκε εδώ, και που οι εικόνες της είχαν χρώμα και λιβάνι αναμεμιγμένο. Ήταν λιβανισμένες εικόνες... Έχουμε όντως εδώ υπέροχους αγιογράφους στους καιρούς μας, που πρέπει και να τους ενισχύουμε και να τους τονώνουμε και να τους παρουσιάζουμε, και πολλά άλλα πράγματα να κάνουμε, γιατί αυτοί είναι υπαίτιοι που τιμάται και προβάλλεται η Κρήτη με ένα όμορφο όνομα και όχι με αυτά που προβάλλεται τελευταία. Γιατί αυτά τα έργα της πίστεως, της ευλάβειας, του πολιτισμού — αυτά τα έργα που είναι συνδεδεμένα με την ιστορία και την παράδοσή μας — ναι, αυτά χαρακτηρίζουν τον ψυχισμό μας και αυτό που μας κρατάει όρθιους μέσα στους αιώνες».

Αναφερόμενος στις «ξενιτεμένες» εικόνες της Κρήτης, ο Σεβασμιώτατος επεσήμανε με σοφία:

«Καλά κάνει και μένει η εικόνα της Παναγίας στη Βιέννη. Όσα θέλει η Παναγία να γυρίσουν πίσω, θα γυρίσουν».

Έφερε ως παράδειγμα την Παναγία την Ορφανή, που επέστρεψε στην Ιερά Μονή

Αγκαράθου, και προανήγγειλε ότι η Παναγία «Κυρά της Κάντια» θα τιμάται στο εξής στον ναό του Αγίου Πέτρου στο λιμάνι Ηρακλείου:

«Να φτιάξουμε την Ακολουθία... Να τιμάται η Παναγία στον Ναό του Αγίου Πέτρου, δίπλα στον παλαιό Ναό του Αγίου Νικολάου, με τη φροντίδα του παπά Μανώλη. Και μακάρι να αξιωθούμε να τη φέρουμε, αν όχι μόνιμα — που αποκλείεται, γιατί οι Βιενέζοι της οφείλουν τη διάσωση της πόλης από την πανώλη — τουλάχιστον για ένα μικρό χρονικό διάστημα, και να φτιάξουμε ένα όμορφο αντίγραφο της να μείνει στον Ναό του Αγίου Πέτρου, όπου δίπλα βρίσκεται ο παλαιός Ναός του Αγίου Νικολάου».

Ο Σεβασμιώτατος στη συνέχεια προέβη σε σημαντικές ανακοινώσεις:

Απεκάλυψε πως έχει ήδη παραγγελθεί για να έλθει στον Άγιο Μηνά αντίγραφο της Παναγίας της Επισκοπιανής, που βρίσκεται στη Ζάκυνθο, στο κάτω δεξί τμήμα της οποίας δεσπόζει η επιγραφή που αναφέρεται στην πτώση του Χάνδακα το 1669.

Γνωστοποίησε επίσης ότι στη Λάρισα έχει ανεγερθεί μνημείο για τους 800 ηρωικούς άνδρες της 5ης Μεραρχίας Κρητών, οι οποίοι άφησαν την τελευταία τους πνοή στο στρατόπεδο συγκέντρωσης Λάρισας το 1942. Το μνημείο θα εγκαινιαστεί τον Μάιο, παρουσία του ίδιου και κρητικής αντιπροσωπείας, ως προσκεκλημένων του Προέδρου και των μελών του Συλλόγου Κρητών Λάρισας.

Ακόμη, ο Σεβασμιώτατος εξέφρασε την επιθυμία του να παραχωρηθεί από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και να επιστρέψει στην Κρήτη η εικόνα του Αγίου Μηνά από παλαιό στρατόπεδο του Ναυπλίου, την οποία είχε δωρίσει ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Τιμόθεος Βενέρης στους ηρωικούς στρατιώτες της 5ης Μεραρχίας Κρητών το 1940.

Τέλος, ο Σεβασμιώτατος ανακοίνωσε ότι ετοιμάζεται ένα νέο βιβλίο από τον Ελλογιμώτατο κ. Μιχαήλ Βρεττάκη, βασισμένο στο ημερολόγιο του επισκόπου που συνόδευσε την Κάρα του Αγίου Τίτου, όταν οι Βενετοί το 1966 την επέστρεψαν στον λαό της Κρήτης, στο οποίο καταγράφονται οι καθημερινές εκδηλώσεις του κόσμου του Ηρακλείου που προσδοκούσε να δει τον Πρωτεπίσκοπό του. Το νέο βιβλίο αναμένεται τον Μάιο του 2026, στις επετειακές εκδηλώσεις για τα 60 χρόνια από την επιστροφή της Τιμίας Κάρας του Αποστόλου Τίτου.

Ολοκληρώνοντας, υπογράμμισε:

«Τίποτα δεν γίνεται χωρίς την ώρα του Θεού... Ο Μιχάλης είναι ένα όργανο της Θείας Βουλής, που έκαμε αυτό που έκαμε για να τιμήσει τον τόπο της καταγωγής της εικόνας, αλλά προπάντων το ιερό της πρόσωπο».

Στο σημείο αυτό, ο Σεβασμιώτατος κ. Ευγένιος, κλείνοντας την ομιλία του, αναφέρθηκε στο ιερό πρόσωπο της Παναγίας, δανειζόμενος ένα απόσπασμα από

τον μεγάλο Κρητικό συγγραφέα Νίκο Καζαντζάκη:

«Φως είπε θέλουμε, αυτή είναι η ζωοδότρα φύτρα της ράτσας μας· και αυτή τη ζωοδότρα φύτρα της ράτσας μας την αγαπούμε, κρεμόμαστε από το φουστάνι της και ξέρουμε ότι δε θα χάσουμε».

Να σημειώσουμε πως στην εκδήλωση παρουσίασης του βιβλίου παρέστησαν μεταξύ άλλων, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Διοσπόλεως κ. Εμμανουήλ, ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Κνωσού κ. Μεθόδιος, ο Πρωτοσύγκελλος της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κρήτης Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης π. Βαρθολομαίος Βογιατζόγλου, ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Κρήτης, ο Πρόεδρος της Πατριαρχικής Ακαδημίας, εκπρόσωποι της Περιφέρειας Κρήτης, του Δήμου Ηρακλείου κ.α

Η Αρχιεπισκοπή Κρήτης εκφράζει τις ευχαριστίες και τα θερμά της συγχαρητήρια προς τον συγγραφέα κ. Μιχαήλ Βρεττάκη, τους διοργανωτές και όλους τους συμμετέχοντες, για τη συμβολή τους στη διατήρηση και προβολή του ορθόδοξου κρητικού πολιτισμού, μέσα από την αποκάλυψη μιας ακόμη «ζωοδότρας φύτρας» της πίστης και της ιστορίας μας.

fotografiko_yliko/2025/parousiasi_vivliou_vretaki